

5 september 2010

FASO-Nieuwsbrief – 2010 nummer 5

Inhoudsopgave

- De recensie
- De Houtduif
- Noord-Hollands Strijkersfestival
- FASO-JeugdStrijkOrkest
- Conferentie muziekonderwijs t.g.v. Erasmusprijs 2010
- Europees Muziekfestival voor de Jeugd in Neerpelt (B)
- Flevolands Symfonie Orkest speelt Ein Deutsches Requiem
- Platform Kamermuziek Drenthe organiseert Brahmsdag
- Het Huisorkest
- Pak 'm Beethoven
- De Fagot
- Amateurkunstwijzer 2010
- Prijsvraag – de uitslag
- Kopij FASO-Nieuwsbrief

Beste lezer,

Het muziekseizoen is weer begonnen! We merken het aan de vele inzendingen die de redactie ontvangen heeft voor de FASO-Nieuwsbrief.

Deze nieuwsbrief staat vol nieuws en wetenswaardigheden. Zo leest u in onze rubriek 'De recensie' over een catchy capriccio van Zelenka, een voor amateurorkesten goed speelbaar werk met trapezewerk voor de eerste hoornist.

In deze nieuwsbrief natuurlijk weer veel aandacht voor jeugdmuziekactiviteiten, zoals de start van het FASO-JeugdStrijkOrkest en het Europees Muziekfestival voor de Jeugd in Neerpelt (B). In deze nieuwsbrief verder aandacht voor twee interessante Brahms-projecten, waar u zich nog voor kunt aanmelden. En natuurlijk geven we u de uitslag van onze prijsvraag uit de vorige nieuwsbrief.

Enfin, leest u vooral verder ... We wensen u veel leesplezier!

Redactie FASO-Nieuwsbrief
(Piet Boekhoudt, Jet Katgert en Wil Senden)

De recensie

Zelenka: catchy capriccio

Wil je weleens wat anders spelen dan de bekende werken? Wil je jezelf en je publiek verrassen met een bijzonder barokstuk? Programmeer dan Zelenka's Capriccio I in D. Leuk stuk, niet al te moeilijk.

Jan Dismas Zelenka (1679-1745) was een Boheemse componist. Hij studeerde bij Fux en assisteerde Heinichen, en werkte later samen met J.S. Bach. Zelenka's muziek werd echter niet zo bekend, tot de *revival* van een paar jaar geleden. Hij staat nu volop in de schijnwerpers. Terecht, want hij schreef mooie muziek. Bijkomend voordeel: geschikt voor amateurssembles!

Zelenka heeft veel nagelaten, waaronder capriccio's (Italiaans voor: bokkig, springerig, grillig). Een capriccio heeft een vrije vorm en een levendig karakter. Vaak komen er syncopen en triolen in voor. De melodie bevat veel grote en grillige sprongen en het stuk is ritmisch zeer afwisselend.

Dit geldt ook voor Capriccio I in D. Het werk, ZWV 182, duurt ongeveer een kwartier. Zelenka schreef het voor:

- 2 hobo's
- 2 hoorns (natuurhoorns in D)
- 2 violen
- basso continuo

Het werk bestaat uit:

- Andante–Allegro (6'00)
- Paysan (1'32)
- Aria (3'25)
- Bourrée (1'04)
- Minuetto I-II-I (3'27)

(Een opname van het werk is gratis te beluisteren via [Spotify](#), waarop de tijden van de delen zijn gebaseerd; [geluidsfragmenten](#)* zijn te beluisteren op de FASO-website).

ANDANTE-ALLEGRO

Het Allegro is fugatisch van opzet en het Andante anticipeert daarop. Het Andante begint met een lopende bas in achtsten. De hoorns volgen met zestienden. De tweede hobo en tweede viool spelen lange lijnen, de eerste hobo en viool weven hun lange lijnen er later doorheen. Inderdaad ritmisch zeer divers materiaal. En dan hebben we de vele syncopen nog niet eens genoemd. Het is geen fuga, maar wel een deel met veel imitatie.

Dan het Allegro. Een onvervalste vierstemmige fuga met alles erop en eraan: een dux (hoofdthema), een comes (tegenpartij) en een kopstretto aan het einde (alleen de kop van het thema, de inzetten volgen elkaar snel op). Het is een vrolijk stuk met veel snelle loopjes, sprongen en syncopen.

Het Allegro bevat één van de moeilijkste gedeelten van het capriccio: de eerste hoorn speelt in rap tempo hoge zestiende noten. Hier moet je misschien wel een conservatoriumstudent of een beroepshoornist voor inhuren, omdat de ligging extreem hoog is. Voor de hoornisten onder de lezers: in dit eerste deel komt een passage voor die klimt naar de hoge E boven de balk (als de partij in F genoteerd is; in D genoteerd een hoge G).

Het Allegro eindigt met de kop van het thema, unisono, dat uitmondt in een slotakkoord. De hoorns blikken nog even terug op het begin van het Andante met vier zestiendesignaaltonen.

PAYSAN

De Paysan is een zeer kort en redelijk vlot deel van 25 maten met een opgewekt begin. Een contrast vormt het tweede ingetogener gedeelte. De hoorns spelen niet mee. De hobo's spelen collaparte met de violen en hebben dus geen eigen partijen.

ARIA

Het kenmerk van de $\frac{3}{4}$ -maat in de aria bestaat uit de doorgaande bewegingen in enerzijds gepuncteerde achtsten en zestienden, en anderzijds zestiendenloopjes. Deze bewegingen komen in alle partijen terug. Het is een contemplatief en langzaam deeltje met alweer een vreselijk lastig,

hoog stuk voor de hoorn (een liggende hoge E!).

BOURRÉE

De Bourrée is een snel, vrolijk deel van 32 maten met fugatische elementen. De hoorns spelen niet mee, de hobopartijen dubbelen weer volledig die van de violen.

MINUETTO I-II-I

Nu de eerste hoorn is uitgerust, kan hij bij Minuetto I weer flink aan de bak. Een hoge partij met trillers, die 'bloot' ligt tegen de gezamenlijke partij van de hobo's en de violen. Gevaarlijk dus. Hoorn twee speelt aan het einde nog even een drieklank in signaalritme. Minuetto II is een dialoog tussen de hobo's en de violen. Soms dubbelen de blazers de strijkers, soms schitteren ze even alleen. Daarna volgt weer Minuetto I, om toch tutti te eindigen met een vrolijk stuk muziek.

CONCLUSIE

Deze compositie is goed te doen voor amateurensembles, mits er een goede hoornist is. Overwogen kan worden om de eerste hoornpartij door een trompettist te laten spelen. Je kunt je barokrepertoire met deze compositie op een leuke manier uitbreiden. Het is een mooi en vaak blij muziekstuk dat niet al te moeilijk is. Je moet weten hoe je barokstukken uitvoert, maar als je orkest stijlgevoel heeft en ervaring met de authentieke uitvoeringspraktijk, is het prima speelbaar. Je kunt eventueel ook nog de snelle tempi wat matigen zonder in te boeten aan speelsheid. Het is echt een *catchy* capriccio dat het verdient om vaker op de lessenaar te staan.

Recensent: Hieke van Hoogdalem.

[Hieke van Hoogdalem](#) schrijft als freelance journaliste regelmatig recensies, bijvoorbeeld voor [Klassieke Zaken](#).

* klik daarvoor op het CD-icoontje op de betreffende webpagina.

De Houtduif

Ervaringen met een compositieopdracht

De redactie ontving de volgende bijdrage van Leo van de Berg uit Wageningen:

Een paar jaar geleden hoorden mijn vrouw en ik bij een kamermuziekfestival voor de Altviool een interessant stuk waarvan de (hedendaagse) componiste Rita Hijmans (foto) voor ons totaal onbekend was. Gelukkig konden we bij dat concert ook een CD kopen met muziek van haar. Toen we die thuis beluisterden steeg onze interesse in deze muziek, die ons zowel toegankelijk als uitdagend in de oren klinkt. Het boekje bij deze CD voegde daar nog het een en ander aan toe, waarvan vooral de opmerking dat ze vaak iets voor amateurmusici componeert onze aandacht trok.

Dus ik trok de stoute schoenen aan en mailde haar met de vraag of ze voor ons trio iets kon componeren: voor viool, altviool en piano. Om haar aan een idee te helpen noemde ik het lied van de houtduif, omdat het me van kinds af aan heeft geïntrigeerd en omdat ik er zelf jaren geleden ook wel eens op mijn viool over had geïmproviseerd. Tot ons grote genoegen zag ze de uitdaging wel zitten en na wat heen-en-weer gemail over ritme, treurnis en schijnbaar open eind van dit liedje wachtten we vol spanning op het moment dat het stuk af zou zijn.

Eind vorig jaar was het zover en konden we beginnen het in te studeren. Technisch niet te moeilijk, spannend en verrassend. De titel is "Houdt de duif!" en het begint met de eenzame, maar door de componiste meteen al een beetje vervormde roep van een houtduif, uiteraard door de altviool te spelen. Daarna neemt de viool het over en ook de piano begint alleen voordat het samenspel langzaam wordt opgebouwd en steeds heviger wordt.

In maart zijn we een keer bij de componiste wezen voorspelen, wat nog een paar veranderingen tot gevolg had. En we mochten het best met meer vuur spelen. In april hadden we onze wereldpremière, voor onze muziekvrienden "tussen de schuifdeuren". De componiste was erbij en ze gaf ons opnieuw wat aanwijzingen. Na vrolijk gehuppel over de takken en wat heftig gepik in elkaars veren eindigt het stuk ongeveer zo verstild als het begonnen was: heerlijk om te spelen en om nog wat dieper in te duiken voor de volgende uitvoering. Stiekem hopen we nog op een tweede deel waarin de componiste ons bevrijdt uit deze melancholieke beklemming, maar ook zonder dat staat het stuk als een huis. We zijn enorm blij dat we Rita Hijmans de opdracht tot dit stuk hebben gegeven.

Bijdrage van Leo van den Berg, Aafke Huisman en Anne Katrin Engelbrecht.

Noord-Hollands Strijkersfestival

Muziekfeest voor jong en oud

Hebt u ook zo genoten van de Prinsengrachtconcerten in augustus?

Vooraf het Kinderprinsengrachtconcert met Charlotte Spruit die, negen jaar oud, al de sterren van de hemel speelde op haar viool, maakte diepe indruk. Wat is er mooier dan samen muziek maken? Leeftijd telt niet als je er levenslang van kunt genieten!

Voor de Commissie FASO-Jeugdbeleid is het duidelijk waarvoor zij zich inzet. Hieronder vindt u een impressie van het Noord-Hollands Strijkersfestival in Bussum:

Het muziekfestival op zaterdag 19 juni jl. werd een uniek muziekfeest voor jong en oud! Er kon voor drie groepen ingeschreven worden: voor jeugd van 8-12, voor jeugd van 12-18 en voor volwassenen. De oudere jeugd liet het helaas afweten, waarschijnlijk door examens, repetitieweken en andere drukke bezigheden. Maar voor de jeugdige strijkers van 8 tot 12 jaar bood dit festival een podium om samen met leeftijdsgenoten een groot strijkensemble te vormen, waarbij de muzieklessen op een ontspannen manier in de praktijk werden gebracht. Op deze dag kon het publiek dan ook genieten van drie verschillende concerten.

Zowel het jeugdorkest o.l.v. Wiesje Miedema als het - met vele gastspelers aangevulde- Strijkorkest van Toonkunst Bussum o.l.v. Marion Bluthard gaven een klinkende presentatie van het resultaat van de beide workshops van die middag (zie het [YouTube-filmpje](#) van het jeugdorkest). Het optreden van het jeugdige en met vele prijzen bekroonde Cuypersensemble o.l.v. Jouke van der Leest uit Hilversum was het absolute hoogtepunt van de avond. Het resultaat van deze hartverwarmende leuke en afwisselende dag voor jong en oud was zodanig dat het jeugdorkest nu een vervolg krijgt.

FASO-JeugdStrijkOrkest

Oproep voor deelname aan repetities! (januari/februari 2011)

De redactie ontving de volgende bijdrage van de Commissie FASO-Jeugdbeleid:

Wie vindt het leuk om in een echt strijkorkest te spelen?

Met een dirigent die je nieuwe mogelijkheden laat ontdekken?

We starten een pilot voor een FASO-JeugdStrijkOrkest van ca. 30 deelnemers met 6 repetities van 1½ uur in Hilversum o.l.v. Nico Brandon (violist, componist, dirigent). De pilot wordt afgesloten met een openbare presentatie. De repetities zijn vrijdag 15, 22, 29 januari en 4, 11, 18 februari 2011 van 19-20.30 uur. We zoeken nog naar een plek dichtbij een NS-Station.

We zijn op zoek naar 10-14-jarigen die graag samen muziek willen maken.

Voor het orkest zijn nodig: 16 violisten, waarvan acht 1^e viool en acht 2^e viool gaan spelen, zes altviolisten (of violisten die de 3^e vioolpartij spelen), zes cellisten en twee contrabassisten. Het maakt niet uit hoe lang je les hebt maar belangrijk is wel dat je de muziek goed kunt spelen (van een mol tot drie kruisen), deze alvast voorbereidt en dat je viool-, cello- of contrabasles hebt. Wij bepalen wie 1^e, 2^e of 3^e viool speelt en zo gauw je plaats in het orkest duidelijk is, sturen we je de muziek.

Reageer snel, want vol = vol. Je wordt dan wel op de reservelijst geplaatst want er komt waarschijnlijk een vervolg.

Het project kost € 30,- en je kunt je tot **15 november inschrijven** via Wilma van der Heide: wilmavdheide@telfort.nl (of 035-6980390 bellen voor meer informatie).

Conferentie muziekonderwijs t.g.v. Erasmusprijs 2010

Voordracht van José Antonio Abreu (jeugdorkesten Venezuela)

Op vrijdag 24 september organiseert de Stichting Praemium Erasmianum in samenwerking met Het Concertgebouw Amsterdam een eendaagse conferentie over de praktijk van muziekonderwijs aan kinderen.

Plaats: Kleine Zaal Concertgebouw Amsterdam.

Tijdens de ochtendsessie komen muziekonderwijsprojecten in Europa aan de orde. De oprichter van het systeem (*El Sistema*) van jeugdorkesten in Venezuela, José Antonio Abreu zal een *key-note*-voordracht geven. Abreu ontvangt op 7 oktober de Erasmusprijs 2010. Het systeem van jeugdorkesten heeft bijvoorbeeld geleid tot het inmiddels wereldberoemde Jeugdorkest Simón Bolívar van dirigent Gustavo Dudamel (foto).

Het middagprogramma is Nederlandstalig. Deelnemers spreken in drie rondetafelgroepen over methodiek in de lespraktijk; de relatie tussen school en muziekschool, en over muziekles als

sociaal/cultuurbeleid.

U kunt zich aanmelden door een mail te sturen naar conference@erasmusprijs.org o.v.v. uw naam, organisatie en adres, of u de ochtend en/of de middag en/of de lunch wilt bijwonen en uw keuze van een rondetafel. Er zijn geen entreekosten.

Voor meer informatie, zie de [website](#) van de Stichting Praemium Erasmianum. Zie ook het [YouTube-filmpje](#) over *El Sistema*.

Europees Muziekfestival voor de Jeugd in Neerpelt (B)

Jeugdorkesten kunnen zich inschrijven!

Begin mei 2011 zal Neerpelt weer bruisen van jeugdig muzikaal talent. Jongeren uit heel Europa en ook uit de rest van de wereld komen samen om in een sfeer van verbroedering te musiceren. Het Europees Muziekfestival wil voor jongeren uit verschillende culturen het epicentrum zijn waar zij elkaar door middel van hun muziek ontmoeten en waarderen. Ook nu weer bereidt Neerpelt zich voor op Europa's grootste feest van de muziek. Voor dit 59ste Europees Muziekfestival zijn instrumentale en gemengde ensembles welkom vanaf vrijdag 29 april tot maandag 2 mei 2011.

Een gerenommeerde, internationale jury beoordeelt op een constructieve manier de muzikale prestaties van de deelnemers. De combinatie van sociaal engagement en competitie maakt van dit festival een uniek gebeuren binnen Vlaanderen en Europa.

Zie ook de [uitnodigingsbrochure](#) (pdf).

Alle kinder- en jeugdorkesten die interesse hebben in een deelname kunnen zich voor 25 oktober 2010 aanmelden. Daarvoor kan gebruik gemaakt worden van een [inschrijvingsformulier](#) of door contact op te nemen met het [festivalsecretariaat](#).

Flevolands Symfonie Orkest speelt Ein Deutsches Requiem

Oproep voor strijkers

Voor het najaarproject van het Flevolands Symfonie Orkest staat dit keer Ein Deutsches Requiem van Johannes Brahms op het programma. Het orkest zoekt nog strijkers voor dit project. Het project is in samenwerking met de Christelijke Oratoriumvereniging 'Noord-West Veluwe' uit Harderwijk. De concerten zijn op 20 en 27 november. De repetities zijn op de zaterdagen 2 en 23 oktober, de donderdagavonden 14 oktober en 11 november en maandagavond 8 november. De generale repetitie is op vrijdagavond 19 november. Zie voor meer informatie, zie de [website](#) van het FSO.

Platform Kamermuziek Drenthe organiseert Brahmsdag

Voor de echte Brahmsliefhebbers

Op 5 februari 2011 houdt het Platform Kamermuziek Drenthe van 10 tot 21 uur een Brahmsdag op de muziekschool (het ICO Centrum voor de Kunsten) in Assen.

Vanaf 10 uur kunnen de ensembles zelf een uurtje inspelen en dan als opwarmertje luisteren naar een uitvoering van het klarinetkwintet door het Emsländisches Kammermusikensemble (foto, [EKE](#)). Daarna kunnen de ensembles de hele middag hun eigen stuk spelen/studeren en krijgen ze twee lessen van een uur van één van de leden leden van het EKE.

's Avonds is er als afsluiting een concert met één van de sextetten door het EKE en uitvoering van de Tweede Symfonie door het Drents Symfonie Orkest.

De kosten zijn €35,- per deelnemer (excl. lunch en diner).

Er kunnen 10 ensembles meedoen. Zie voor meer informatie www.ico-kunstencentrum.nl.

Opgeven vóór 15 november onder vermelding van het aantal deelnemers, instrumenten en opusnummer bij het Platform Kamermuziek Drenthe:

Mia Gerritsen, e-mail: miagerritsen@home.nl tel. 0592-330980

Otto Berman, e-mail: ottoberman@samenspel.org tel. 0593-333163

Het Huisorkest

Studentenorkest in Utrecht overschrijdt grenzen

Het Huisorkest is een klein studentenorkest uit Utrecht. Het orkest staat onder leiding van dirigente Anja Oosterbeek. De bezetting van het orkest varieert van viool tot hobo en van piano tot saxofoon. Stichting Het Huisorkest wil het samenspielen van studenten in orkestverband stimuleren.

Het concept van Het Huisorkest is op een leuke en ongedwongen manier met muziek bezig zijn. Er is volop ruimte voor eigen inbreng van de orkestleden. Bijzonder is dat Het Huisorkest in haar producties de grenzen tussen disciplines probeert te overschrijden. Hiermee onderscheidt Het Huisorkest zich van andere studentenorkesten in Utrecht.

Er komen twee keer per jaar multidisciplinaire voorstellingen tot stand.

Het Huisorkest zoekt altijd nieuwe leden! Voor deze instrumenten is er nog plaats: drums, viool, altviool, cello, contrabas, fagot, trompet, hoorn en hobo. Heb je interesse? Mail dan naar info@het-huisorkest.nl.

Ook als je een instrument bespeelt dat hier niet genoemd is, mail ons gerust voor meer informatie over de mogelijkheden of kom naar de open repetitie op woensdag 8 september! Zie ook de [website](#) van Het Huisorkest.

Pak 'm Beethoven

Instuderen eerste deel Vijfde Symfonie in Bussum

Op 9 oktober 2010 organiseert Huismuziek 't Gooi de workshop 'Pak 'm Beethoven'. Op deze dag wordt gewerkt aan het eerste deel van de Vijfde Symfonie van Beethoven. Voor enthousiaste amateurmusici met enige speelervaring die er flink aan willen trekken!

De leiding is in handen van Reinout Godschalk. Deelnemers krijgen de muziek enkele weken van te voren toegezonden.

Datum: 9 oktober 2010

Locatie: Kerkje aan de Wladimirlaan in Bussum (vlakbij station Naarden-Bussum)

Tijd: van 11.00 tot 17.00 met borrel na

Kosten: € 20,-- p.p.

Aanmelden? Stuur, liefst vóór 7 september, een e-mail naar herbertpeters@hotmail.com en vermeld daarbij uw naam, adres, telefoonnummer en welk instrument u bespeelt. Of bel voor meer informatie met Willy Gordeau 035 6916168.

Kijk ook op de [website](#) van Huismuziek 't Gooi.

De Fagot

Fagotclub Nederland heeft eigen tijdschrift

De eerste editie van het blad De Fagot is verschenen! In dit blad, uitgegeven door de Fagotclub Nederland, staat o.a. een interview met Brian Pollard, voormalig solofagottist van het Koninklijk Concertgebouw Orkest. In dit nummer ook antwoord op de vraag 'Hoe speel je basso continuo?' en de herontdekking van het fagotconcert van Edouard du Puy. Het blad staat vol met wetenswaardigheden voor fagottisten en is mooi vormgegeven.

Het eerste nummer kunt u ook [downloaden](#)! De Fagot is een kwartaalblad dat onderdeel is van het lidmaatschap van de Fagotclub Nederland. Het is ook mogelijk een abonnement op het blad te nemen. Zie voor meer informatie de [website](#) van de Fagotclub Nederland.

Amateurkunstwijzer 2010

Handreiking voor de amateurkunstsector

Wie samen met anderen aan kunst doet of wil gaan doen, kan tegen allerlei vragen aan lopen. Vragen die niet zo zeer met de kunstuiting zelf te maken hebben, maar met de randvoorwaarden. Wat is een goede organisatievorm? Waar halen we geld vandaan? Met welke regels hebben we te maken? Hoe brengen we onze plannen onder de aandacht van publiek en pers? De Amateurkunstwijzer helpt antwoorden te formuleren op dit soort vragen. Met informatie, advies, verwijzingen en praktische handvatten.

De Amateurkunstwijzer biedt bestuurders, artistiek kader en initiatiefrijke amateurkunstenaar uit alle disciplines een praktische handreiking bij het werken, besturen en organiseren in de amateurkunstsector.

De Amateurkunstwijzer is te bestellen voor € 10,-, inclusief verzendkosten via www.kunstfactor.nl of 030 711 5100 .

Prijsvraag – de uitslag

Verloting CD met Mahlers Titan

In de vorige nieuwsbrief las u over Gustav Mahlers Eerste Symfonie in de zogenaamde Hamburgse versie uit 1893, een revisie van de oerversie uit 1889, uitgevoerd door het Orkest van het Oosten onder leiding van Jan Willem de Vriend. Daaraan was ook onze prijsvraag verbonden:

In het laatste deel van de symfonie schrijft Mahler voor dat de hoornisten moeten opstaan: "*Alle Hörnisten stehen auf, um die möglichst grösste Schallkraft zu erzielen*". Inmiddels weten we dat er met een stadion vol vuvuzela's *Schallkraft zu erzielen* is, maar weet u hoeveel hoorns Mahler in dit slotdeel voorschrijft?

Het antwoord op deze vraag is **7 hoorns**.

Onder de goede inzenders heeft de redactie een prachtige CD van het Orkest van het Oosten verloten. De winnaar is mevrouw Toos Hoefnagels van het Kempisch Symfonieorkest Veldhoven. Hartelijk gefeliciteerd!

Kopij FASO-Nieuwsbrief

Lever uw bijdrage!

Kopij voor de volgende nieuwsbrief kunt u **uiterlijk 2 oktober 2010** sturen naar: redactie@fasobib.nl. De deadlines en verschijningsdata van de FASO-Nieuwsbrief voor de komende maanden zijn weergegeven in onderstaande tabel:

	Deadline	Verschijningsdatum
2010-6	2 oktober	16 oktober
2010-7	27 november	11 december

